

NYNÄS Backstuga under Moboda, FoF

260

NYANÄS (Pilas)

Torp

Norra Mobo

Nyanäs upptogs 1783 av Måns Håkansson i Norra Mobo. Då var torpet Lille Sten upptaget sedan knappt tio år. Efter Johannes Pihl, som brukade 1821-1860 kallas torpet i folkmun endast Pilas. Nyanäs var ett litet torp, där man hade en ko. 1865 uppskattades det till 1/16 förmedlat mantal.

Torpet låg längst norrut på Mobo marker, 200 m öster om gamla vägen. Kartskiss vid Lille Sten. Husen var rivna före 1900

Måns Håkansson, född 1746 och död 1793 på Nyanäs
Gift 1773 med

Kerstin Nilsson, född i dec 1735 i Rössby i Sandsjö
sn och död 7/4 1810 på Nyanäs

Stina, född 1770 i Mobo 1805 t Sandsjö

Erik 1777 "

Nils 25/6 1778 " 1800 t Järpabo

Peter 1781 " död före 1797

Johanna 1786 på Nyanäs död före 1797

Maria 1790 " död 8/2 1824

Kerstin var gift 1755-1766 med Peter Gustavsson i Mobo och hade dottern Liskan Petersdotter, född 1763

När Måns och Kerstin gifte sig, flytte de genast (stämmor inte med anteckningar i kyrkboken) av gården till ett litet torp därunder, Nyanäs. Måns kom från Häggeryd och tjänte hos Kerstin, när hon var änka. Så småningom gifte de sig. Kerstin blev änka andra gången 1793.

Hon hade 7 barn i senare giftet. Hon var länge sjuklig, och sängliggande sedan julen 1809. Begravd den 15 april

Sonen Nils blev 1800 soldat med namnet Ryd på Byhults ST

Dottern Maria var sjuklig hela livet och intogs 1813 på fattigstugan, där hon dog 8/2 1824

Lisa Persdotter, född 1762 i Södra Mobo och död 11/11
1829 på Nyanäs

Gammal piga, inhyses sedan någon tid. Tjänt lagårdspiga på 4 ställen under 32 år. Kan vara Kerstins dotter

Håkan Svensson, född i april 1786 i Dala och död 8/2
1827 på fattigstugan

Håkan var sjuklig till sjunde året och hade följder därav hela livet. Han var brukare åt Kerstin Nilsson

Johan Andersson, född i sept 1779 i Rössved

Gift 28/11 1807 med

Maja Stina Petersdotter, född 1/4 1777 i Söndra i Hjälm

Anders född 18/2 1810 i Valkö

Peter Magnus 8/4 1812 på Jonsbo död 8/5 1813

Peter Magnus 14/4 1814 på Nyanäs död 1/5 1814

Karl Johan 27/5 1815 "

Peter Magnus 5/9 1818 " död 22/9 1818

Johan brukade först i Siggaskog. 1811 till Jonsbo.

1813 till Nyanäs. 1821 till Lille Sten.

Johannes Håkansson Pihl, född 12/2 1782 på Broddatorps

bst i Hjälmserids sn och död 6/10 1860 på Nyanäs

Gift 5/9 1812 med

Lena Petersdotter, född 1/5 1789 på Rosendal och död

3/12 1851 på Nyanäs

Johan Peter, född 5/6 1814 på L. Sten Död 24/2 15

Karl Johan 27/3 1815 "

Maja Katarina 28/10 1816 " Död 28/3 65

Jaen Peter 6/11 1820 "

Håkan 31/1 1825 på Nyanäs

Johannes hade bevistat fälttågen 1809 då han i 1 1/4 år var lantvärnssoldat. Han var med i striderna vid Umeå och på Åland

Kom hit 1821 från Lille Sten. 1825 fick han en katekes och 1826 en psalmbok av församlingen. Hade undantag från 1847

Sonen Karl Johan kom så småningom till Uveryd

Sonen Jaen Peter gift 26/5 1854 med Johanna Danielsdotter och flyttade till Lundsbo

Håkan Johannesson, född 31/1 1825 på Nyanäs

Gift 26/4 1854 med

Anna Kajsa Johannesdotter, född 9/11 1826 på Björkeryd

under Skjutsgärde i Hjälmserids sn

Johan Frans, född 23/3 1854 på Nyanäs Död 22/3 54

Lena Kristina 24/12 1855 " Död 8/10 57

Inga Kristina 20/7 1858 "

Johan August 3/4 1861 "

Anders Peter Sim. 6/4 1864 "

Håkan var torpare från 1847. 1871 till Hjälmserids sn

1853-54 arrenderade han en gård i Dala, och Johan Peter, brodern, hade torpet

Sonen Johan August tog namnet Wernström. Han var skräddare i Mobo 1886-1889 och bodde då på bränneriet

Gustav Lind, född 8/12 1847 i Svenarums sn
 Gift 27/3 1869 med
 Anna Lisa Nilsson, född 31/12 1847 på Långö utjord
 1870 från Långö utjord, där han varit sågaredräng.
 1872 till Skuggebo och blev soldat med namnet Sköld

Anders Olofsson, född 12/9 1809 i Rubbarp i Rydaholms
 sn och död 16/2 1880 på Nyanäs. Gift 8/3 1835 med
 Lena Katarina Johansdotter, född 25/4 1817 på Fällan
 och död 29/11 1875 på Nyanäs
 Karl född 2/12 1843 på Sjöbol i Gällaryds sn
 Johan 2/7 1854 på Skränudden
 Matilda Maria 22/9 1857 "

1870 från Moen under Hunnavik
 Anders bodde 15 år på Skränudden och 12 år under Moberg.
 Han var på besök hos sin son Karl på Store Sten och
 skulle gå hem, då ett plötsligt slaganfall på några
 minuter ändade hans liv
 Lena hade under flera år klen hälsa
 Sonen Johan flyttade 1876 till Dala, och dottern flytt-
 tade 1877 till Dala

Karl Andersson, född 2/12 1843 på Sjöbol
 Gift 30/12 1871 med
 Kristina Andersdotter, född 9/8 1842 på Gunnarshyltan
 Axel Natanael, född 20/4 1872 på Nyanäs

1875 till Store Sten
 1872/73 kan han ha varit dräng hos Johan Larsson i Dala

Anders Olofsson var den siste på Nyanäs. En tid efter
 hans död revs husen, och jorden brukades till Lille Sten

Nyanäs under Moboda

Torpet låg på Norra Mobodas mark, längst bort i norra delen av Moboda, på gamla vägen mot Byhult (Carlsnäs). Det var ett litet torp där man hade en ko.

Första boende:

Måns Håkansson var den som upptog torpet 1783.

Hustru Kerstin

Barn: Lisken (Kerstins dotter)

Stina, född 1770, Moboda, flyttade till Sandsjö 1805

Erik, född 1777 i Moboda

Nils, född 1778-06-25, Moboda

Petter, född 1781, Moboda, död

Johanna, född 1786, Nyanäs död före 1797

Maria, född 1790, Nyanäs, sjuklig, död 1824 på fattigstugan

Hustru Kerstin hade varit gift med Peter Gustavsson i Mobo. Hon hade flera döttrar tillsammans med Peter. När hon blivit änka gifte hon om sig med Måns Håkansson. De bodde först kvar i Moboda, där deras äldsta barn föddes, men sedan byggde Måns torpet Nyanäs där de bosatte sig. Kerstins dotter Lisken följde med till Nyanäs. Kerstin och Måns fick 7 barn tillsammans. Måns avled 1793.

Kerstin avled 1811 och då skrev prästen följande i dödboken: "Född 1735 i december i Rösby, Sandsjö socken. Gift 1755 med Peter (oläsligt efternamn) i Mobo Norregård. Änka 1766 med 4 döttrar. Omgift 1773 med Måns Håkansson, Häggeryd som då tjänte hos henne. Flyttade med honom ur gården till ett torp i området (Nyanäs). Änka för andra gången 1793. Haft 7 barn i senaste giftet. Längre sjuklig och sängliggande sedan jul. Begrovs 15 april". Dödsorsaken var moderspassion (diagnos som inte finns idag, underlivsbesvär, magsjukdom mm). Kerstin blev 75 år gammal.

Håkan Svensson, född 1786, i Dala, Nydala socken, brukade gården åt Kerstin hennes sista levnadstid. Håkan var en funktionsnedsatt man som var borta från torpet när nästa brukare tar vid.

Nästa brukare:

Johan Andersson, född 1779-09-? i Rössved, Nydala socken

Hustru Maja Stina Petersdotter, född 1777-04-01 i Söndra, Hjälmseryds socken

Barn: Anders född 1810-02-18 död

Peter Magnus född 1812-01-08, död

Peter Magnus, född 1814-04-14, Nyanäs, död 1814-05-01

Karl Johan född 1815-05-27

Peter Magnus född 1818-09-05 död 1818-09-22

Johan och Maja Stina kom 1813 från torpet Jonsbo. De hade två barn och fick tre barn till men endast en av dem överlevde barnaåren. Familjen flyttade till Lille Sten 1821, senare till Uveryd, Nydala socken.

Nästa brukare:

Johannes Håkansson Pihl född 1782-02-12 i Hjälmseryd.

Hustru Lena Petersdotter, född 1789 i Rosendal, Nydala

Barn: Johan Peter född 1814 på Lille Sten, död 1815-02-24

Maja Catarina född 1816-10-28 på Lille Sten

Jaen (Johan) Peter född 1820-11-06 på Lille Sten

Håkan född 1825-01-31 på Nyanäs

1821 flyttade familjen in på Nyanäs. Torpet kom härefter att även kallas Pilas eftersom Johannes Pihl bodde där över 40 år.

Johannes hade varit med i fälttågen 1809 då Sverige krigade mot Ryssland. Johannes Pihl var lantvärnssoldat drygt ett år. Han var med i striderna vid Umeå och på Åland. Sverige fick i freden med Ryssland avträda Finland till Ryssland. Sverige förlorade oerhört många soldater i kriget och Johannes, som var 27 år när han deltog, hade turen att klara sig från att bli dödad i kriget eller avlida i sjukdomar som grasserade bland soldaterna.

Hustrun Lena var född på Rosendal, under Nydala Herrgård. Hon var dotter till Peter Söderström som varit betjänt hos hovjunkare Stedt på Nydala Herrgård.

Johannes avled 1860-10-06 på Nyanäs. Han hade då varit änkeman i 9 år. Han blev 78 år gammal.

(I Renshults böcker finns en son som heter Karl Johan, född 1815-03-27 men han finns inte i födelseboken. Han skulle ha flyttat till Uveryd, men efterforskning visar att Karl Johan istället var son till föregående brukare i Nyanäs.)

Sonen Johan Peter var gift med Johanna Danielsdotter på Ulfsmoen (se vidare, torpen Ulfsmoen och Lilla Dahlgrens).

Nästa brukare:

Håkan Johannesson, född 1825-01-31 på Nyanäs (son till Johannes Pihl)

Hustru Anna Kajsa Johannesdotter född 1826-11-09 i Hjälmseryds socken

Barn: Johan Frans född 1854-03-22 på Nyanäs, död 1854-03-22

Lena Christina ödd 1855-12-24 på Nyanäs, död 1857-10-08

Inga Christina född 1858-07-20 på Nyanäs

Johan August född 1861-04-03 på Nyanäs

Anders Peter Simon född 1864-04-06 på Nyanäs

Håkan tog över torpet efter sin far, Johannes Pihl. 1853-54 arrenderade han en gård i Dala medan brodern Johan Peter då brukade torpet. Men Håkan återkom till torpet, gifte sig och fick 5 barn. Bodde kvar i Nyanäs med sin familj men i 45-årsåldern bodde han med sin familj inhyses och en annan familj brukade torpet 1868-70. Familjen blev under 1870-talet skrivna på socknen men samtidigt står det i husförhörsboken att Håkan var brukare i Hjälmseryd. Hela familjen flyttade före 1880-talet till Hjälmseryds socken.

Nästa brukare:

Gustaf Lind född 1847-12-08 i Svenarums socken

Hustru Anna Lisa Nilsson född 1847-12-31 i Nydala

Barn: Emma Augusta född 1868-02-27 i Nydala

Klaes Henning född 1870-05-15 i Nydala

Familjen bodde bara en kort tid på Nyanäs, 1868-70. Flyttade sedan vidare till Skuggebo. Gustaf blev senare soldat under namnet Sköld.

Nästa brukare:

Anders Olofsson född 1809-09-12 i Rubblarp, Rydaholms socken

Hustru Lena Catharina Johansdotter född 1817-04-25 på Fällan, Nydala

Barn: Karl född 1843-12-02 på Sjöbol i Gällaryds socken

Johan född 1854 på Skrånudden

Matilda Maria född 1857-09-22 på Skrånudden

Familjen kom 1870 från Moen under Hunnavik. Både Anders och hustrun Lena bodde kvar på Nyanäs till sin död. Lena var sjuklig sista tiden och dog 1875.

Sonen Johan och dottern Matilda Maria arbetade som dräng och piga i Dala men båda utvandrade till Nordamerika 1882.

Äldste sonen Karl tog över torpet som gift, fadern bodde kvar som undantag (se nedan).

Nästa brukare:

Karl Andersson född 1843-12-02 på Sjöbol, Gällaryds socken

Hustru Kristina Andersdotter, född 1842-08-09 på Gunnarshyltan

Barn: Axel Natanael född 1872-04-20

Karl och Kristina bodde på Nyanäs när sonen föddes men samma år flyttade de till Dala där Karl var dräng hos Nils Johan Larsson. Återkom till Nyanäs men flyttade 1875 till Torpet Store Sten under Moboda. Där omkom sonen i en brand (se torpet Store Sten).

Karl Anderssons far Anders Olofsson bodde sedan ensam kvar (se ovanstående brukare) på Nyanäs. Anders var på väg från sin son Karl som bodde på Store Sten då han drabbades av ett slaganfall och föll ner död på några minuter. Han avled 1880.

En tid därefter revs husen och jorden brukades till Lille Sten. Numera är torpet helt skogbeväxt.

/Sammanställt ur samt kyrkoböcker samt Henry Renshults böcker Folk & Fornt

av Doris Fransson/